

Tekenen in de Tijd 111

5-11 september 2021

De kerk moet meer ambitie uitstralen, hoor je geregeld. Niet onze eigen ambitie, stelt Erik Borgman. We worden uitgenodigd ons te laten opnemen in Gods ambitie voor waarheid, goedheid en verbondenheid. Daarvoor mogen wij in het nieuwe seizoen met elan werven.

Ik houd eigenlijk helemaal niet van het woord: ambitie. Het doet mij spontaan denken aan jongens en meisjes, het strakke lijf strak in het modieuze (mantel)pak, die door roeien en ruiten gaan om hun doelen te bereiken. Dat is dan: rijk en beroemd worden, ook al noemen zij het soms 'van betekenis zijn'. Zo opgevat past ambitie niet bij de kerk. Maar het woord 'ambitie' wordt tegenwoordig veel breder gebruikt. Het is synoniem geworden met: je voluit inzetten voor wat je echt belangrijk vindt. Wat hoop je en wat heb je ervoor over? In deze zin past ambitie wel bij de kerk en leeft de kerk zelfs wel van ambitie. Ik weet in ieder geval niet goed hoe ik Jezus' opdracht aan het einde van het Mattheüsevangelie anders zou moeten karakteriseren: 'Ga, en maak alle volkeren tot leerling; doop hen in de naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest, en leer hun alles onderhouden wat Ik jullie geboden heb' (Mattheüs 28,19-20).

We moeten hierbij bedenken dat de kerk in Mattheüs' tijd bestond uit relatief kleine groepen mensen die niet in speciale gebouwen bij elkaar kwamen, maar 'in een van hun huizen' (vgl. Handelingen 2,46) en daar in eigen kring het brood braken. Zij waren er echter van overtuigd dat zij iets vierden dat niet alleen voor henzelf van belang was, maar kosmisch belang had. Dat moest iedereen weten en zij waren bestemd daarin een rol te spelen. Geloof begint niet met de vraag: waar ga je voor? Geloof begint niet met ambitie. Geloof begint met de vraag: waar kniel je voor? Maar vervolgens word je opgenomen in de ambitie van Degene waar je voor knielt. Gods ambitie is dat de wereld tot de bestemming komt die Hij haar steeds weer geeft: uitdrukking te zijn van zijn overvloeiende goedheid.

Ik dacht na over ambitie naar aanleiding van het begin van het kerkelijk seizoen. Afgelopen donderdagavond kwamen er mensen samen vanuit verschillende locaties in de stadsbrede Sint-Martinusparochie om een gezamenlijke dag voor te bereiden op 14 november aanstaande. Afgelopen zaterdag was er een bijeenkomst rond de vraag wat de verschillende locaties van de stadparochie gezamenlijk kunnen en willen gaan doen. In het Huis van Dominicus bereiden wij de viering voor van het 70-jarig bestaan van de kerk. Er zijn ideeën om de Augustinuskerk aan de Oude Gracht te restaureren en tot een levende stadkerk te maken. In alle gevallen hoop ik dat we ambitie weten uit te stralen. Niet onze ambitie, maar Gods ambitie. Echoënd in onze dankbaarheid dat Hij ons daarin heeft willen opnemen.

Veel mensen vinden dat moeilijk, zo blijkt. Deze week lasen wij in het getijdengebed het evangelie van de wonderbare visvangst. Het Lucasevangelie vertelt hoe Petrus en zijn maten Jacobus en Johannes de hele nacht hebben gewerkt zonder iets te vangen. Jezus zei hun naar diep water te gaan en daar hun netten uit te werpen en dat deden zij met tegenzin, maar zij 'vingen zo'n massa vis dat hun netten ervan scheurden' (Lucas 5,6). Onze ervaring is meestal de omgekeerde. Onze kerken getuigen ervan dat mensen ooit in grote getalen binnenkwamen – de dominicaan pater Bruens, de bouwpastoor van de Dominicuskerk, schreef begin

jaren vijftig van de vorige eeuw in de kroniek die hij bijhield, dat hij 150 vormelingen per jaar had – maar dat we nu naar dieper en aanzienlijk lastiger wateren zijn gezonden. Daar vangen wij maar weinig en mensen zwemmen eerder het net uit dan in. Lukt het ons nog wel ‘mensen te vangen’, zoals het evangelie ons lijkt te suggereren dat we zouden moeten doen (vgl. Lucas 5,10)?

Onze situatie kan ons helpen om de tekst nieuw te openen. Het Griekse werkwoord dat hier gebruikt wordt, *zōgreō*, kan de betekenis hebben van ‘levend gevangennemen’, maar ook van ‘het leven geven’. Je zou Lucas 5,10 dus kunnen vertalen niet als ‘voortaan zul je mensen vangen’, maar als ‘voortaan zul je mensen het leven geven’. Voortaan mogen jullie ervoor zorgen dat mensen door en voor het leven worden gevangen. Petrus, Jakobus en Johannes worden dan door Jezus uitgenodigd zich in dienst te stellen van het leven dat hij belichaamt en uitdraagt en die uitnodiging nemen zij graag aan. ‘Ze lieten allen achter en volgden hem’ (Lucas 5,11). Jezus bevrijdt hen uit de netten van een vastgelegd bestaan en dit impliceert de roeping ook anderen in deze nieuw ontvangen vrijheid te laten delen.

Paus Franciscus maakt regelmatig onderscheid tussen evangelisatie en proselitisme. Proselitisme betekent dat je probeert iemand bij de kerk te krijgen en te laten denken en zich te laten gedragen zoals daar gebruikelijk is. Dat is in het verleden te vaak gebeurd. Evangelisatie betekent iemand het evangelie presenteren op een manier die voor haar of hem bevrijdend en leven gevend kan zijn. Dan kan zij of hij ontdekken wat dit in het eigen leven betekent en van daaruit vervolgens een bijdrage leveren aan het opbouwen van de kerk van de toekomst. Dit heeft de kerk te weinig gedaan. Het heeft veel mensen de toegang tot de bevrijdende betekenis van het evangelie versperd en het heeft de kerk afgesneden van schatten aan vitaliteit en creativiteit die deze bevrijding vleugels had kunnen geven.

Wij zijn nu gedwongen om dat te herstellen. Zoals Jezus zei tegen Simon Petrus: ‘Vaar nu het meer op naar diep water. Daar moeten jullie je netten uitwerpen’ (Lucas 5,4). De netten van waarheid, goedheid en onderlinge verbondenheid. Laten we vooral goed kijken wat in onze vaak onherbergzame samenleving in deze netten een toevlucht vindt en dat beschouwen als het begin van het koninkrijk van God.

Erik Borgman, lekendominicaan
voorzitter van de programmaraad van het Huis van Dominicus